

Resclosa i canal de Can Trinxet

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Damunt del Ter al sud de Montesquiu.
Emplaçament	Situada al sud del nucli de Montesquiu. S'hi arriba des del passeig del riu. El canal flueix per sota dels camps de la Coromina i al costat del ter
Alçada:	568,5
Coordenades:	
Latitud:	42.108441213753
Longitud:	2.2118943703949
UTM Est (X):	434841
UTM Nord (Y):	4662117

Classificació

Número de fitxa	08237 - 119
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Eclecticisme
Segle	`XIX
Any	1858
Autoria de l'element:	Josep Domingo Lluch, Caroggio & Trinxet i Cia, Caroggio Codina Sureda, Codina Serra Cia, Tomàs i fills
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Resclosa i canal encara en ús ja que actualment la central hidroelèctrica situada al costat de la fàbrica de Can Trinxet s'utilitza per a la producció d'electricitat aprofitant el canal i el salt de l'antiga fàbrica.
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Fàcil
Titularitat	Privada
Titular:	08237A003090020000BH

Autoria de la fitxa
Data de registre de la fitxa:

Pere Cascante i Torrella
dg., 30/07/2023 - 16:46

Descripció

Es tracta de la resclosa i el canal que hauria alimentat l'antic molí bataner o moli nou, la fàbrica Domingo i mes tard Can Trinxet. La seva resclosa és a la part inferior del nucli de Montesquiu i delimitant amb el pont d'accés al castell de Montesquiu, Té la captació i derivació pel marge dret del Ter discorrent paral·lel al mateix amb algunes corbes. La resclosa té una forma corba en direcció nord -est per derivar les aigües al canal. Està construïda amb pedra i ciment amb la base taussada. El canal té una longitud de 1500 m i passa pel costat del pla de la Coromina fins arribar a Can Trinxet. L'aparell és de còdols de riu revestits amb ciment Pòrtland. Per a limitar el canal en cas de crescudes hi ha una peça de ferro en forma d'angle a 60 metres de l'entrada de les turbines, que fa caure l'aigua sobrant pels sobreeixidors que hi ha a les dues bandes. A la dreta d'aquest lloc també hi ha hi ha una comporta que descarrega al fons. El cabal té una amplada d'uns 3 metres i actualment encara està en ús ja que fa funcionar l'antiga central que electricava la fàbrica. La sortida del carcavà és a la part sud de Can Trinxet.

Observacions:

Canal similar al de Can Guixà i encara esta en ús ja que alimenta una de les tres centrals del municipi

Història

Segons Joan Serrallonga en el seu llibre de Sant Quirze de Besora d 1714 a l'actualitat i a través de les matrícules industrials de l'arxiu municipal de Sant Quirze (AMQ. matrícula industrial 1854-1940 esmenta en una certificació que el 1888 Marià Domingo havia venut la fàbrica de la Verneda abans del molí nou als senyors Ferran Caroggio i Avelí Trinxet. Segons Serrallonga aquest Avel·lí Trinxet i Casas natural de Vilanova i la Geltrú i que als vint anys entra al negoci del seu Oncle Rafael Fonosas i Trinxet en moltes de les fàbriques que tenia a Badalona i Igalada. Amb la mort del seu oncle per un disgust en una riuada que s'emportà la fàbrica de Badalona, Avel·lí va formar societat amb Josep Caroggio i Torelló constituint la societat Caroggio i Trinxet que muntaren una fàbrica de filats a Manresa i una de Cotó a Sant Quirze i que correspon amb la fàbrica que estem descrivint. En l'alta de les matrícules industrials sabem que el 1887 es dona l'alta a Caroggio Trinxet i Cia amb 2000 fusos, després 6000 moguts per aigua i venuda per Marià Domingo Garriga (fàbrica de la Verneda, o molí nou). El 1890 la mateixa societat torna a donar-se d'alta amb el nom de Codina (desapareix Trinxet) amb 6000 fusos moguts per aigua. De fet els Trinxet el 1895 es retiren del negoci de totes les fàbriques del Bisaura i havia instal·lat una fàbrica a Monistrol de Montserrat i també a l'Hospitalet de Llobregat. Quan Avel·lí trinxet va morir l'empresa Trinxet i fills funcionava a ple rendiment fora del Bisaura. Pel que fa a Caroggio va utilitzar la fàbrica de Sant Quirze per fer tot el procés de filatura, tissatge i estampació. Cap el 1893 la societat Caroggio i Codina incorpora un nou soci inversor, els Sureda i a les matrícules industrials hi figura l'alta de Caroggi, Codina i Sureda amb un augment de 4232 fusos de filar, fet que va comportar l'ampliació de les naus de la fàbrica i el 1895 aquesta societat es dona de baixa amb un total de 10.232 fusos de filar i retòrcer i al mateix any es troba l'alta amb el nom de Codina i Sureda. El soci Sureda va sortir de la societat el 1897 i Genís Codina es va associar amb Isidre Serra i Varoy per a continuar el negoci amb el nom de Codina i Serra. Aquests Serra venien de Sallent amb una llarga tradició cotonera i amb una fàbrica amb la societat Serra i Claret. Segons consta per l'historiador Francesc Cabana filaven i teixien cotó des de la primera meitat del segle XIX en el que havien fet associació amb la família Serra i Claret que el 1897 van iniciar la fabricació de Pana. Les industries de

teixits de Barcelona i Taradell eren proveïdes per fil de Sant Quirze. En les matrícules industrials aquesta societat es dona d'alta el 1905 amb enllumenat per al propi ús i 2836 fusos de filar i retòrcer. El 1906 apareix una altra empresa que aprofita part de les instal·lacions de Can Trinxet Carmen Nieto de Codina que fa ús d'un 10% de 2662,2 ptas i aprofita la força hidràulica de Serra i Cia. El 1907 Serra i Cia es dona de baixa amb 10.332 fusos de filar i retòrcer i el mateix any una alta amb 7000 fusos. El 1908 s'hi afegeix un taller de serralleria i el 1909 l'empresa es torna a donar de baixa desapareixent per complet al 1910 quan s'acaben de donar de baixa 600 fusos restants. El relleu passa a mans de Forcada i Cia amb 10.792 fusos de filar i retòrcer moguts per la força hidràulica el 1911 i el 1912 s'hi afegeixen 10.228 fusos de filar moguts per aigua. El 1915 apareix l'alta amb la mateixa empresa (Forcada i Cia) amb 13.552 fusos moguts per la força de l'aigua i després se n'hi afegeixen 600 més i el 1917 altres 700. L'empresa perdura fins el 1921 quan Forcada i Cia dona de baixa l'empresa i passa a mans de Estanislau Tomàs i fill el 1922 amb el mateix nombre de fusos de filar i retòrcer i després 700 més, serralleria, enllumenat de 100 Kw. El 1931 s'hi afegeixen 100 fusos de retòrcer i 250 de filar. El 1937 es donen d'alta 13.054 fusos de filar i 950 de retòrcer que es donaran de baixa el 1938 amb una alta de 11000 i la darrera matrícula que es troba a l'arxiu és de 1940 quan Tomàs i fills incorpora 2016 fusos de filar, 800 de retòrcer i serralleria. L'empresa va perdurar fins el 1990 quan va ser absorvida per Gossypium i el 1993 va clausurar definitivament la seva activitat. Pel que fa a la concessió del canal i de la resclosa fins el 1993 els propietaris en van ser "Hilaturas Tomas" que al clausurar la fàbrica ho van vendre a Gossypium i després a "edificios Ben" els quals n'han estat els propietaris fins el 2024. L'ajuntament de Sant Quirze de Besora està iniciant els tràmits per que la concessió passi a mans públiques.

Bibliografia

ANGLADA ALBERT; 2020. Poder i diners de la Jet Set d'Osona i el Ripollès. el Bages, el vallès Oriental, la Garrotxa i la seva relació amb Barcelona.

ESPADALER PARCERISSAS, RAMON; 1995. *El tèxtil fil conductor de la nostra història*. Ajuntament de Sant Quirze de Besora,

SERRALLONGA URQUIDI, JOAN; 1997. Sant Quirze de Besora. De 1714 a l'actualitat. Eumo Editorial

DDAA, 1996. Retalls d'història del segle XIX. Col·lecció història local núm. 2. Club d'història local de Sant Quirze de Besora

AMQ: "Cuaderno de liquidaciones y amillaramiento 1862

AMQ. matrícula industrial 1854-1940

[https://www.consorcidelter.cat/rutes-distribucio-canal de can trinxet](https://www.consorcidelter.cat/rutes-distribucio-canal-de-can-trinxet)

[https://www.rutadelter.cat/rutes/fabrica-can trinxet](https://www.rutadelter.cat/rutes/fabrica-can-trinxet)

